

Methodisch handelen

1SW

Inhoud

1. Vorige les - Even recapitulieren:
 - *Introductie,*
2. Definitie en enkele begrippen
3. 5 Oriëntaties
4. Een basismodel voor methodisch handelen
5. De regulatieve cyclus - ASPIRE

Begripsverklaring (1)

1. Methodiek

Vastgelegde praktijktheorie die vertrekt vanuit een visie en beargumenteerde theoretische uitgangspunten ➡ Why

Vb. Stysteemgericht werken: Het is een visie waarbij niet enkel de individuele cliënt centraal staat, maar ook de context waarbinnen hij functioneert en de wederzijdse invloed die zij op elkaar hebben.

Vb. Methodiek van 'open jeugdwerk': 4 grondwaarden (open lidmaatschap, aanbod, open voor alle jongeren en open op vlak van thema.

8 bouwstenen: jongere centraal, groeien en leren, buurtgericht, gelijkwaardig, ...

Begripsverklaring (1)

2. Methode

Specifieke manier van handelen om een bepaald doel te bereiken waarbij er samenhang is tussen de beroepshouding, doelen, activiteiten en een reeks van technieken en werkvormen

➡ How

Vb. ABCD-methode (Asset Based Community Development): een manier om aan community-building te doen waarbij niet vanuit problemen wordt vertrokken, wel vanuit aanwezige krachtbronnen.

Vb. Appreciative Inquiry bestaat uit een cyclus van 4 stappen (soms 6). De stappen zijn: verkennen (wat werkt NU), verbeelden (wat zou kunnen werken in de toekomst), vormgeven (plannen), verwezenlijken (implementatie).

Begripsverklaring (2)

3. Techniek

Kleinere begrensde handelingseenheid binnen een methode (feedback geven, actief luisteren, ...)

4. Werkvorm

Manier waarop je inhoud bespreekt of de weg waarlangs je een proces stuurt (onderwijsleergesprek, rollenspel, een rondje,...)

5. Methodologie

Leer van, de logica achter ontwerpen van methoden: bestudeert de manieren waarop problemen moeten worden opgelost, waarop vb. data moet worden verzameld in een onderzoek.

(Vanuit #SW + De brede basis)

Maak kennis met Syb. 18 jaar, dakloos, verslaafd, worstelt met zijn mentale welzijn. (2Doc.nl – Zie je mij)

Maak kennis met Syb. 18 jaar, dakloos, verslaafd, worstelt met zijn mentale welzijn.

(2Doc.nl – Zie je mij)

1. Vorm groepjes van 4-5 studenten met je nabije burens
2. Duid een verslaggever aan (*collega met langste ringvinger*)
3. Bekijk de casus vanuit jouw rol als SW'er (drughulpverlening of CAW)

4. Beantwoord volgende vragen:
 - Welke relevante info haal je uit de casus?
 - Welke info mis je nog en in welke mate bepaalt deze info de doelstellingen die je als SW'er zou formuleren?
 - Welke doelen zou je dus (eventueel) kunnen formuleren?

Timing: 15 minuten

3. Methodisch handelen – Definitie (0)

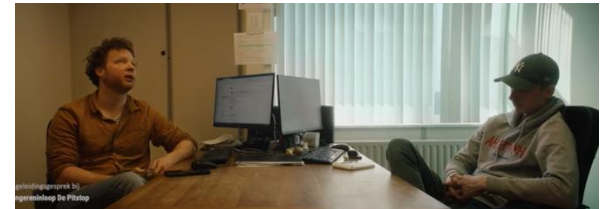

3. Methodisch handelen – Definitie (1)

- Je handelt **bewust**.
 - ⇒ je weet wat je doet (planning)
 - ⇒ je weet waarom je het doet (doel)

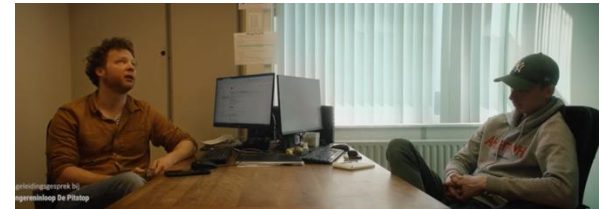
Maak kennis met Syb. 18 jaar, dakloos, verslaafd, worstelt met zijn mentale welzijn.

Relevante info:

Maak kennis met Syb. 18 jaar, dakloos, verslaafd, worstelt met zijn mentale welzijn.

Welke info mis je nog?

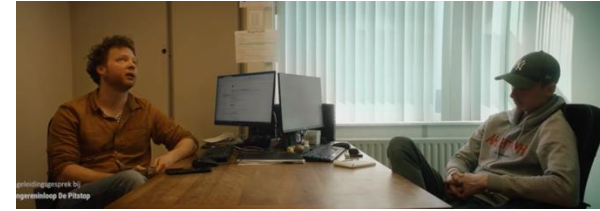

3. Methodisch handelen – Definitie (2)

- Je handelt **bewust**.
 - ⇒ je weet wat je doet (planning)
 - ⇒ je weet waarom je het doet (doel)
- Je handelt **doelgericht**.
 - ⇒ gericht op resultaat
 - ⇒ onderscheid tussen middel en doel

Maak kennis met Syb. 18 jaar, dakloos, verslaafd, worstelt met zijn mentale welzijn.

Welke doelen zou je (eventueel) kunnen formuleren?

3. Methodisch handelen – Definitie (3)

- Je handelt **bewust**.
 - ⇒ je weet wat je doet (planning)
 - ⇒ je weet waarom je het doet (doel)
- Je handelt **doelgericht**.
 - ⇒ gericht op resultaat
 - ⇒ onderscheid tussen middel en doel
- Je handelt **systematisch** en **procesmatig**.
 - ⇒ vb. PDCA kwaliteitscyclus
 - ⇒ 4 leerfasen van Maslow:
Van ‘**onbewust onbekwaam**’ naar ‘**(on)bewust bekwaam**’

3. Methodisch handelen – Definitie (4)

- Je handelt **bewust**.
 - ⇒ je weet wat je doet (planning)
 - ⇒ je weet waarom je het doet (doel)
- Je handelt **doelgericht**.
 - ⇒ gericht op resultaat
 - ⇒ onderscheid tussen middel en doel
- Je handelt **systematisch** en **procesmatig**.
 - ⇒ vb. PDCA kwaliteitscyclus
 - ⇒ Van ‘**onbewust onbekwaam**’ naar ‘**onbewust bekwaam**’
- vanuit een welbepaalde **beroepsethiek** en **visie**.

4. Onder- of overschatten?

1. Een methode is een leidraad

- **Systematiek**
- **Doelgericht**
- **Houvast**

2. Een methode mag geen keurslijf zijn

- **Je werkt niet in een vacuüm**
- **Je werkt met mensen**

(Op dit thema gaan we verder in tijdens de online werksessie op vrijdag 8 maart)

5. Methodisch handelen – 5 oriëntaties

- **Strategisch methodische** oriëntatie
- **Interactieve** oriëntatie en **grondhouding**
- **Normatieve** oriëntatie
- **Reflectieve** oriëntatie en de kwaliteitscyclus
- **Visie** en mentale modellen

5. Methodisch handelen – 5 oriëntaties

- **A. Strategisch methodische oriëntatie**
 - Gereedschapskist
 - Pas op voor ‘overschatting’
 - Gericht op micro-, meso- en macroniveau
 - Zowel preventief als curatief
 - Welomschreven aanpak met de nodige handelingsruimte
 - Meer dan enkel strategie
 - + belang van de relatie met cliënt/doelgroep
 - + welke ethische keuzes maken we (normatieve prof.)
 - + grondhouding (persoonlijke prof.)

5. Methodisch handelen – 5 oriëntaties

• **B. Interactieve oriëntatie en grondhouding**

- Interactie tussen cliënt en SW'er:
dit vraagt:
- Communicatieve en interactieve VDH
- Wie BEN jij als SW'er? Grondhouding - Vertrek je vanuit:
 - Acceptatie
 - Gelijkwaardigheid
 - Krachtgerichte principes
 - 4 x anders
 - ...

5. Methodisch handelen – 5 oriëntaties

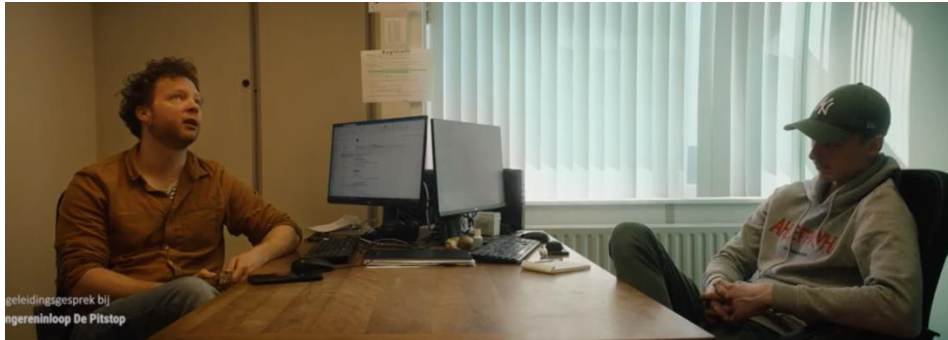
• **C. Normatieve** oriëntatie

- Normen, waarden, principes die vertaald worden in regels en codes
 - Vb. discretieplicht, beroepsgeheim, handelingsruimte
- SW'ers zijn duizendpoten
 - Verdedigen van mensenrechten en streven naar sociale rechtvaardigheid = MOTOR
 - Geen positieve wetenschap: ethische keuzes schuilen steeds achter de deur!

5. Methodisch handelen – 5 oriëntaties

- **D. Reflectieve** oriëntatie en de kwaliteitscyclus
 - PDS (of C) A-cyclus
 - **Plan**: maak een plan op basis van huidige toestand
 - **Do**: voer uit
 - **Study (of check)**: vergelijk resultaat met doelstelling
 - **Act**: pas aan indien nodig

Casus: Syb.

We focussen even op de gespreksaanpak van Paul. Bekijk de casus vanuit oriëntatie A-D. Welke elementen, kapstukken herken je (of zijn mogelijks aanwezig) die de aanpak van Paul kunnen verklaren?

5. Methodisch handelen – 5 oriëntaties

• **E. Visie** en mentale modellen

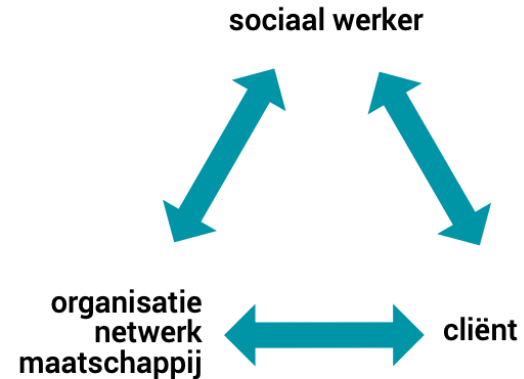
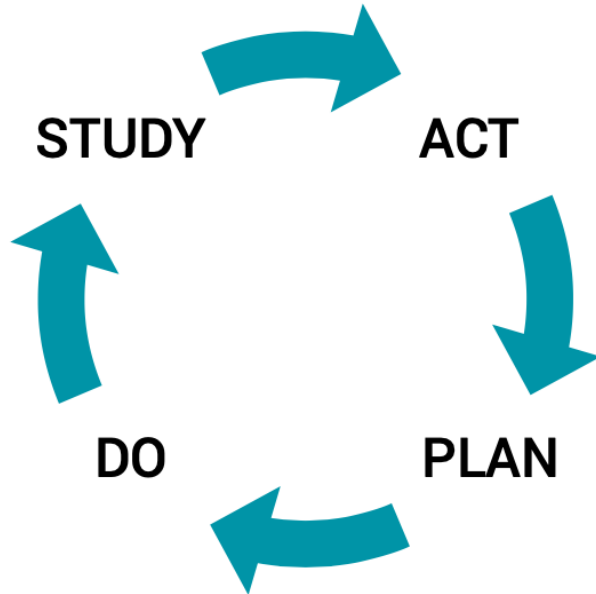
- Technisch-instrumentele kijk
 - De persoonlijke-groei focus
 - Het kritisch-politieke model
 - Focus op zelfzorg en ervaringsdeskundigheid
 - Focus op cocreatieve flow
-
- EN jouw ‘Unieke blend’ (Lees #Sociaal werk, hfst 7, p. 221-231)

!!Dit is een examenvraag: bereid je dus voor! “Beschrijf jouw unieke blend” + “Hoe kijk je naar casus X vanuit deze blend?”

5. Methodisch handelen – 5 oriëntaties

- **E. Visie** en mentale modellen
 - **Mens- en maatschappijvisie**
 - **Doelstelling**
 - **Problematiek**
 - **Beïnvloedingstheorie**
 - **Emancipatorisch idee**
 - **Doelsysteem**
 - **Sociaal werker**

Een basismodel voor methodisch handelen

De regulatieve cyclus

P

Inspireren

D

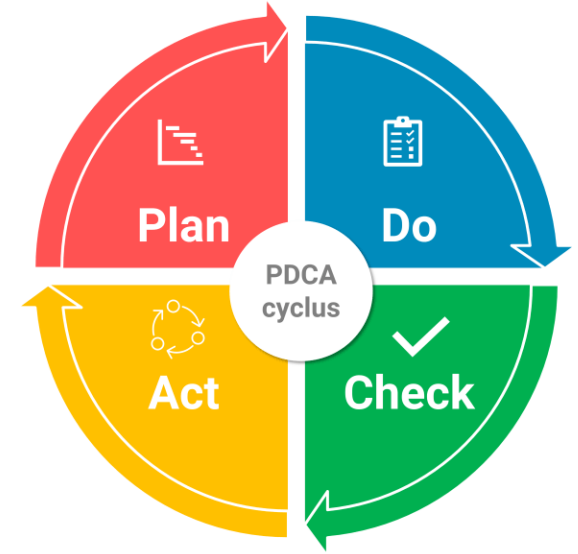
Mobiliseren

C

Waarderen

A

Reflecteren

Grondpatroon

1. Probleemstelling
2. Diagnose / Situatieanalyse
3. Plan / Ontwerp
4. Interventie
5. Evaluatie

Methodische stappen (Pauwels, J.)

1. Contact leggen
 2. Stimuleren tot zelfontwikkeling
 3. Sociaal-agogische expertise inbrengen
 4. Vermaatschappelijken
 5. Monitoring en feedback (Pas op: fout in handboek (2019))
-

Aspire-model (Snellen)

1. **A**ssessment

Het verzamelen, analyseren en taxeren van relevante informatie, diagnose stellen.

2. **P**lan

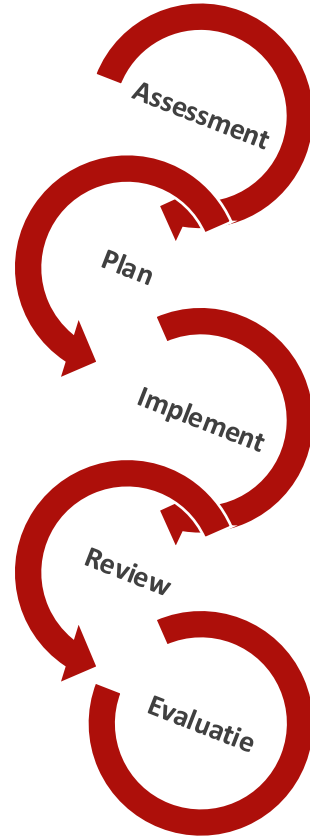
Met de betrokkenen vaststellen van doelen en het onderhandelen over en opstellen van een PvA.

3. **I**mplement

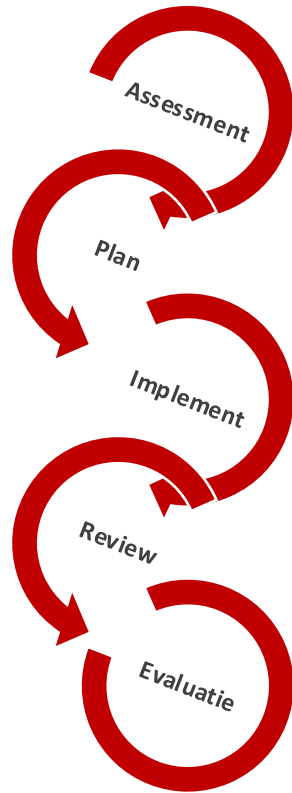
Het uitvoeren van het PvA en het monitoren van de daadwerkelijke uitvoering.

4. **R**eview en **E**valuatie

De tussentijdse en de eindbeoordeling op basis waarvan een eventuele nieuwe (bijgestelde) cyclus kan starten.

Aandachtspunten per fase (Snellen)

Aandachtspunten per fase (Snellen)

Aandachtspunten per fase (Snellen)

Fase ↓ Proces →	Ontwikkeling in de interactie	Ontwikkeling bij de cliënt, klant, (doel)groep	Ontwikkeling in de probleemoplossing
Assessment Verzamelen van informatie	<ul style="list-style-type: none"> Contactlegging Opbouw van een werkrelatie 	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek naar visie cliënt, doelgroep, ... Eventueel vergroting bereidheid medewerking of om hulp te ontvangen 	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek naar (hulp)vraag Eerste formulering van het probleem of de vraag (vraagverduidelijking) Verduidelijking van het aanbod, manier van werken Maken van afspraken, taakverdeling
Assessment Taxeren Probleem- / vraaganalyse	<ul style="list-style-type: none"> Aandacht voor de werkrelatie Binding/stabilisatie Eerder sturing vanuit de professional 	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek en eventueel vergroting inzicht en/of acceptatie 	<ul style="list-style-type: none"> Exploratie en specificatie van de vraag of het probleem Maken van afspraken, taakverdeling
Planning Doelformulering	<ul style="list-style-type: none"> Aandacht voor de werkrelatie Sturing meer 'activerend' vanuit de professional 	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek en eventueel verbetering van mogelijkheden en motivatie 	<ul style="list-style-type: none"> Formulering van SMART-doelstellingen Maken van afspraken, taakverdeling
Planning Strategiebepaling	<ul style="list-style-type: none"> Aandacht voor de werkrelatie Toename zelfsturing 	<ul style="list-style-type: none"> Werken aan mogelijkheden en motivatie 	<ul style="list-style-type: none"> Opstellen plan van aanpak Maken van afspraken, taakverdeling

Fase ↓ Proces →	Ontwikkeling in de interactie	Ontwikkeling bij de cliënt, klant, (doel)groep	Ontwikkeling in de probleemoplossing
Implementatie Uitvoering dmv specifieke interventies	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht voor de werkrelatie • Grote mate van zelfsturing 	<ul style="list-style-type: none"> • Ondersteuning aan cliënt, klant, doelgroep bij de uitvoering 	<ul style="list-style-type: none"> • Inzetten specifieke interventies, hanteren methoden, werkvormen en technieken
Review Tussentijdse evaluatie en bijsturing	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht voor de werkrelatie • Grote mate van zelfsturing 	<ul style="list-style-type: none"> • Ondersteuning aan cliënt, klant, doelgroep bij de uitvoering 	<ul style="list-style-type: none"> • Inzetten specifieke interventies, hanteren methoden, werkvormen en technieken • Eventueel bijstellen van plan na tussentijdse evaluatie
Evaluatie Afsluiting	<ul style="list-style-type: none"> • Formulering van bevindingen m.b.t. samenwerking • Afbouw werkrelatie 	<ul style="list-style-type: none"> • Formulering van bevindingen m.b.t. de evolutie van de cliënt, klant, doelgroep • Oriëntatie ligt op 'transfer', het 'zelf doen'. 	<ul style="list-style-type: none"> • Formulieren van bevindingen m.b.t. het doorlopen proces

5. Methodisch handelen

• **Mijn unieke blend – aan de slag**

- 1. Stel** jouw unieke blend **samen** door op basis van de 7 kernbegrippen (mens- en maatschappijvisie, doelstelling, problematiek, ...) een “puzzel” te leggen die voor jou klopt.
 - 2. Noteer** telkens het kernbegrip en het model of de modellen waarin je je kan vinden.
 - 3. “hertaal”** elk kernbegrip dan naar wat dat voor jou betekent, beschrijf dit dus in je eigen woorden.
 - 4. Beschrijf een voorbeeld** uit een SW-context waarin je jouw methodische aanpak beschrijft en waaruit jouw ‘unieke blend’ tot uiting komt.
- Werk dit uit en zorg dat je dit kan reproduceren op het examen. Je krijgt max. 2 bladzijden om je visie te duiden met een voorbeeld. Deze vraag staat op 5/20.

Literatuurlijst

1. **Tirions, M. e.a. (2019) #Sociaal Werk. Acco, Leuven. (Hfst 7)**
2. **Spierts, M. e.a. (2017) De brede basis van het sociaal werk. Coutinho Bussum. (Hfst 4)**
3. **Snellen, A. (2010) Basismodel voor methodisch hulpverleners in het maatschappelijk werk. Coutinho Bussum. (Hfst 1, 14 en 16)**